

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та інформаційної діяльності (№ 705)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Любов КИСЛЮК

(підпис)

(ініціали та прізвище)

«29» 08 2025 р.

**СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЦИФРОВА КУЛЬТУРА

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(найменування спеціалізації)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків 2025 рік

Розробник: Прилуцька А. Є., зав.каф.705, к.філ.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

_____ (підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
документознавства та української мови (№ 706)
_____ (назва кафедри)

Протокол № 12 від « 19 » червня 2025 р.

Завідувач кафедри к. філос. н, доцент _____ Алла ПРИЛУЦЬКА
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

студентка групи 739 д

_____ (підпис)

Аліна ФЕДОРОВА
(ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: ПРИЛУЦЬКА Алла Євгенівна

Посада: професор ХАІ, завідувачка кафедри документознавства та інформаційної діяльності

Науковий ступінь: кандидат філософських наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає: Міжнародна документація та інформація, Культурологія, Організаційна культура та імідж сучасного керівника, Рекламно-інформаційні технології

Напрями наукових досліджень:

Документознавство, бібліотекознавство, філософія культури, соціальні комунікації

Контактна інформація: a.prilutskaya@khai.edu

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма здобуття освіти	денна, заочна
Семестр	8
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 3 кредити ЄКТС/ 90 годин (48 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 24; самостійна робота – 42); <u>заочна</u> : 3 кредити ЄКТС/90 годин (10 аудиторних, з яких: лекції – 4, практичні – 6; самостійна робота – 80);
Види навчальної діяльності	лекції, практичні, самостійна робота
Види контролю	проміжний контроль – модульний; підсумковий (семестровий) контроль – залік
Пререквізити	Культурологія Інформаційна етика Медіаграмотність Соціальні комунікації Інформаційні технології Інформаційні ресурси (за фахом),

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета – формування у здобувачів освіти культурологічного розуміння цифрового середовища як простору соціальних смислів, цінностей, норм і комунікативних практик, а також усвідомлення ролі бібліотек, архівів та інформаційних установ як інституцій культурної пам'яті в умовах цифрової трансформації суспільства. Дисципліна спрямована на розвиток здатності критично осмислювати цифрові культурні процеси, відповідально взаємодіяти з інформацією та використовувати цифрове середовище для збереження, інтерпретації й трансляції культурних смислів у професійній діяльності.

Завдання:

- Осмислення цифрової культури як культурологічного феномену – формування уявлень про цифрову культуру як складову сучасної культури, що визначає способи комунікації, пам'яті, ідентичності та соціальної взаємодії.
- Формування ціннісно-етичних орієнтирів професійної діяльності – засвоєння норм цифрової етики, академічної доброчесності, культури відповідального використання інформації та поваги до авторства.
- Розвиток критичного та інтерпретаційного мислення – навчання аналізу цифрового контенту як культурного тексту, розуміння наративів, символів і соціальних смислів.
- Усвідомлення культурної місії бібліотек і архівів у цифрову добу – формування здатності бачити професійну діяльність як елемент збереження культурної спадщини, колективної пам'яті та інформаційної стійкості суспільства.
- Підготовка до професійної діяльності в умовах криз і воєнного стану – розуміння ролі цифрової культури у збереженні ідентичності, документуванні подій та відновленні культурного простору України.

Компетентності, які набуваються

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи в системі соціальних комунікацій або в освітньому процесі, що передбачає застосування наукового інструментарію в інформаційній, бібліотечній та архівній справі та характеризуються невизначеністю вимог й умов.

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності в інформаційно-сервісній галузі системи соціальних комунікацій.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій для реалізації професійних комунікацій із надання інформаційних продуктів та послуг.

Спеціальні компетентності (СК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ФК3. Здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань.

ФК6. Здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації на професійному рівні.

ФК 10. Здатність адмініструвати соціальні мережі, електронні бібліотеки та архіви.

ФК14. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

ФК16. Здатність самостійної практичної роботи в інформаційно-сервісній галузі.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН2. Упроваджувати та використовувати комунікаційні технології у соціальних системах, мультимедійне забезпечення інформаційної діяльності, технології веб-дизайну та веб-маркетингу.

РН7. Забезпечувати ефективність функціонування документно-комунікаційних систем.

РН12. Застосовувати сучасні методики і технології автоматизованого опрацювання інформації, формування та використання електронних інформаційних ресурсів та сервісів

РН15. Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва в сучасних установах інформаційної, бібліотечної та архівної галузі.

РН18. Навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань для забезпечення конкурентоздатності на ринку праці в сучасному соціокультурному середовищі.

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль №1

Цифрова культура як соціокультурний феномен

Тема 1. Курс «Цифрова культура» в системі професійної підготовки

Анотація. Тема розкриває дисципліну «Цифрова культура» як гуманітарну складову професійної підготовки фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Аналізується місце курсу в освітній програмі та його значення для формування світоглядних і ціннісних орієнтирів майбутнього фахівця. Особлива увага приділяється ролі бібліотек і архівів як інституцій культури в цифрову епоху. Розглядаються міждисциплінарні зв'язки курсу з культурологією та соціальними комунікаціями.

Тема лекцій. Цифрова культура в системі сучасної гуманітарної освіти.

Практичні / семінарські заняття. Обговорення очікувань від курсу. Цифрова культура в професійній ідентичності фахівця.

Самостійна робота. Ознайомлення з програмою дисципліни. Підготовка рефлексивної нотатки.

Тема 2. Цифрова культура як феномен сучасної культури

Анотація. Тема присвячена аналізу цифрової культури як явища сучасної цивілізації. Розглядаються трансформації комунікації, знання та культурного споживання під впливом цифрових медіа. Аналізується зміна практик читання, архівування та інтерпретації інформації. Акцент робиться на культурних смислах цифрового середовища.

Тема лекцій. Цифрова культура і культурні трансформації XXI століття.

Практичні / семінарські заняття. Цифрові медіа як форма культурної реальності.

Самостійна робота. Підготовка короткого есе.

Тема 3. Цінності, норми та культурні коди цифрової культури

Анотація. У темі аналізуються ціннісні орієнтири та норми поведінки в цифровому середовищі. Розглядаються поняття відповідальності, довіри, відкритості та культури взаємодії. Особлива увага приділяється професійній культурі бібліотекаря й архівіста. Показується роль цифрової культури у формуванні професійної ідентичності.

Тема лекцій. Цінності та норми цифрового суспільства.

Практичні / семінарські заняття. Аналіз культурних кодів цифрового середовища.

Самостійна робота. Аналіз прикладів професійної поведінки в цифровому просторі.

Тема 4. Цифрова етика та академічна доброчесність

Анотація. Тема розкриває цифрову етику як складову загальної культури особистості. Аналізуються моральні дилеми цифрового середовища, проблеми авторства та відповідального поширення інформації. Розглядається академічна доброчесність як культурна норма. Акцент робиться на виховному потенціалі дисципліни.

Тема лекцій. Цифрова етика як культурна норма.

Практичні / семінарські заняття. Кейси порушення цифрової етики.

Самостійна робота. Опрацювання етичних кодексів.

Тема 5. Цифрова ідентичність та культурний образ інституції

Анотація. Тема присвячена формуванню цифрової ідентичності особистості та культурного образу бібліотеки чи архіву. Аналізуються символічні та нарративні аспекти цифрової присутності інституцій культури. Розглядається вплив цифрового простору на суспільне сприйняття інформаційних установ. Акцент робиться на культурній місії інституції.

Тема лекцій. Цифрова ідентичність і культурна репрезентація.

Практичні / семінарські заняття. Образ бібліотеки / архіву в цифровому середовищі.

Самостійна робота. Аналіз цифрової репрезентації обраної установи.

Модульна контрольна робота №1

Змістовний модуль №2

Цифрові комунікації, пам'ять та культурна стійкість

Тема 6. Цифрова комунікація як культурна практика

Анотація. Тема розглядає цифрову комунікацію як форму культурної взаємодії. Аналізуються стилі, мовні практики та культурні коди професійного спілкування. Розкривається роль бібліотек і архівів у підтримці культурного діалогу. Особлива увага приділяється комунікації з різними аудиторіями.

Тема лекцій. Цифрова комунікація в культурному вимірі.

Практичні / семінарські заняття. Комунікативні стратегії інформаційних установ.

Самостійна робота. Аналіз комунікаційного кейсу.

Тема 7. Культура довіри та відповідальності в цифровому середовищі

Анотація. У темі цифрова безпека осмислюється як елемент культури довіри. Аналізуються межі публічного і приватного, питання приватності та відповідальності. Розглядається роль фахівця у формуванні культури безпечної інформаційної поведінки. Акцент робиться на соціокультурному вимірі проблеми.

Тема лекцій. Цифрова безпека як культурна цінність.

Практичні / семінарські заняття. Довіра та відповідальність у цифровому середовищі.

Самостійна робота. Підготовка аналітичної нотатки.

Тема 8. Інформаційно-аналітична діяльність як інтерпретація культури

Анотація. Тема присвячена розумінню аналітичної діяльності як процесу інтерпретації культурних смислів. Аналізується цифровий контент як культурний текст і соціальний наратив. Розглядається роль аналітики у формуванні суспільних уявлень. Акцент робиться на гуманітарному контексті аналізу інформації.

Тема лекцій: Інформаційна аналітика в культурному контексті.

Практичні / семінарські заняття. Інтерпретація цифрових текстів.

Самостійна робота. Аналіз інформаційного матеріалу.

Тема 9. Цифрова культура в умовах війни та культурної стійкості

Анотація. Тема розкриває цифрову культуру як інструмент збереження ідентичності в умовах воєнного стану в Україні. Аналізується роль бібліотек і архівів у документуванні подій та збереженні пам'яті. Розглядаються цифрові практики інформаційного спротиву. Акцент робиться на гуманітарному значенні цифрових ініціатив.

Тема лекцій. Цифрова культура та культурна стійкість в умовах війни.

Практичні / семінарські заняття. Цифрові архіви війни як культурний феномен.

Самостійна робота. Аналіз прикладів українських цифрових проєктів.

Тема 10. Цифрова культура пам'яті та відновлення України

Анотація. Тема присвячена осмисленню цифрової культури як простору колективної пам'яті та відновлення. Аналізується значення цифрових колекцій у збереженні культурної спадщини. Розглядається роль культурних цифрових проєктів у міжнародному діалозі. Акцент робиться на довгостроковому культурному потенціалі цифрової трансформації.

Тема лекцій. Цифрова пам'ять і культурне відновлення.

Практичні / семінарські заняття. Цифрові проєкти пам'яті та реконструкції.

Самостійна робота. Підготовка аналітичної пропозиції.

Модульна контрольна робота №2

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

6. Методи навчання

- Словесні: лекції, пояснення, інструктаж.
- Наочні: презентації, відеоматеріали, ілюстрації.
- Проблемно-пошукові: кейс-аналіз, проблемні завдання.
- Інтерактивні: дискусії, робота в групах.
- Самостійна робота з джерелами та цифровими ресурсами.

7. Методи контролю

- Поточний контроль: усне опитування, участь у семінарах, виконання завдань.
- Письмовий контроль: тести, есе.
- Оцінка самостійної роботи: реферати, презентації.
- Модульний контроль: тестування, модульні роботи.
- Підсумковий контроль: залік/іспит.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...5	4	0...20
Виконання і захист практичних робіт	0...5	4	0...20
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...3	5	0...15
Виконання і захист лабораторних/практичних робіт	0...3	5	0...15
Участь в наукових експрес-дослідженнях за курсом	0...10	1	0...10
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови здобувача освіти від балів підсумкового контролю й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту здобувач освіти має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з 3 питань: 2 теоретичні питання – по 30 балів кожне, 1 практичне питання – 40 балів.

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача освіти протягом семестру

Задовільно (60–74%) – наявні базові знання та уміння, необхідні для досягнення програмних результатів навчання; здобувач освіти виконує семінарські завдання та самостійну роботу на мінімально достатньому рівні; розуміє поняття цифрової культури, її основні цінності, норми та роль у діяльності бібліотек, архівів і інформаційних установ; уміє на описовому рівні характеризувати цифрову ідентичність, культурні практики цифрової комунікації та базові принципи цифрової етики й академічної доброчесності.

Добре (75–89%) – продемонстровано поглиблені знання та сформовані навички аналізу; здобувач освіти виконує всі види навчальної роботи, бере участь у групових обговореннях і дискусіях; уміє аналізувати цифрові культурні практики, інтерпретувати цифровий контент як культурний текст, застосовувати норми цифрової етики та культури відповідальності в професійних ситуаціях; орієнтується в ролі бібліотек і архівів у формуванні цифрової пам'яті, інформаційної стійкості та культурної комунікації, зокрема в кризових умовах.

Відмінно (90–100%) – високий рівень теоретичних знань і сформоване критичне мислення; здобувач освіти повністю та якісно виконує всі види навчальної роботи, активно й аргументовано бере участь у дискусіях; самостійно аналізує складні культурні процеси цифрового середовища, пропонує концептуальні та ціннісно обґрунтовані рішення щодо розвитку цифрової культури бібліотек і архівів; демонструє здатність осмислювати етичні, символічні та культурні аспекти цифрової пам'яті, комунікації та документування подій в умовах воєнного стану в Україні, дотримуючись професійної відповідальності та гуманітарних цінностей.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання

пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-повединки/>).

10. Методичне забезпечення

1. Прилуцька. А.Є. Діловий протокол комунікації: норми, технології, культура спілкування: Навч. посіб. / Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є.Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2024. – 50 с. <http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/>
2. Сучасні форми, етичні вимоги та правила бізнес-комунікації: навч.-метод. посіб./А.Є.Прилуцька, – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2019. – 64 с.https://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=DocBibRecord&lang

Посилання на курс «Цифрова культура» у системі дистанційного навчання Ментор. <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=417>

11. Рекомендована література

Базова:

1. Пушкар О. І. Культура цифрових медіа : електронний навчальний посібник /О. І. Пушкар, Є. М. Грабовський. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 164 с.
2. Цифрова культура у педагогічній діяльності : електронний посібник. – 2024.

Режим доступу:

<https://fliphtml5.com/dgyyh/yqob/%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82/>

(дата звернення: 29.05.25).

3. Олтаржевський Д. О. Цифрові комунікації : навчальний посібник із дисципліни «Медіавиробництво: промоція» / Д. О. Олтаржевський. – Київ : ННІЖ КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. – 120 с.

Допоміжна:

1. Дарованець К. Цифрова епоха: від трансформації культури до змін в її популяризації / К. Дарованець // Культурологічний альманах. – 2024. – № 2. – С. 344–350. – DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.42>
2. Азеєв С. В. Трансмедійний сторітелінг як синергія жанрів, цифрового контенту та мультимедійних платформ / С. В. Азеєв // Діалог : Медіастудії. – 2019. – Вип. 25. – С. 8–17.
3. Андрійченко Ж. О., Близнюк Т. П., Майстренко О. В. Digital-етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення // Економіка та суспільство. – 2021. – Вип. 34. – DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-24
4. Астаф'єв А. О. Питання розвитку цифрової культури українського соціуму : аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/pitannya-rozvitku-cifrovoi-kulturi-ukrainskogo-sociumu> (дата звернення: 30.05.2025).
5. Гаврілова Л. Г., Воронова Н. С. Цифрова культура як феномен сучасного інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. – 2018. – № 48. – С. 21–34.
6. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – Т. 1, № 5. – С. 1–14.
7. Коробко М. І. Інформаційна етика як необхідний елемент регуляції сучасного інформаційного суспільства // Українські культурологічні студії. – 2021. – № 1(8). – С. 46–50. – DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2021.1\(8\).10](https://doi.org/10.17721/UCS.2021.1(8).10)
8. Шуляк Н. О., Шуляк А. М. Інформаційна гігієна в еру цифрових загроз: від пропаганди до гібридних атак // Серія: Історія. Політологія. – 2024. – Вип. 40. – С. 185–195. – DOI: <https://doi.org/10.34079/2226-2830-2024-15-40-185-195>

12. Інформаційні ресурси

1. Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. 2021 https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyueramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlyagromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf
2. Про компоненти цифрової культури, Digitle Blog. URL: <https://digitle.wordpress.com/2016/10/04/12499875/>

Bloomsburg University Students (2010). 'Bloomsburg U. Undergraduate «Manifesto» on Digital Humanities', <https://4humanities.org/bloomsburg-u-undergraduate-manifesto-on-digital-humanities>

3. Digital Humanities: Values & Methods. Northwestern University Library. URL: <https://researchguides.wcu.edu/digitalhumanities/toolsmethods>
4. Manovich L. The Language of New Media. Cambridge, 2001. http://dssedit.com/plu/Manovich-Lev_The_Language_of_the_New_Media.pdf
5. Perkin N. What is Digital Culture? URL: <http://agilebusinessmanifesto.com/agilebusiness/what-is-digital-cult>